

Liikenne- ja viestintäministeriölle

LAUSUNTO ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI SÄHKÖISTEN TIETULLIEN YHTEENSOVITTAMISESTA

Ehdotetussa laissa säädettäisiin sähköisten tietullien keräämisjärjestelmien teknisistä vaatimuksista ja eurooppalaisesta sähköisestä tietullipalvelusta. Lailla pantaisiin täytäntöön eurooppalaisen sähköisen tietullipalvelun ja sen teknisten osien määrittelystä tehty Euroopan komission päätös 2009/750/EY, joka on annettu sähköisten tiemaksujärjestelmien yhteentoimivuudesta yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/52/EY nojalla. Mainittu direktiivi ja komission päätös eivät koske tiemaksupolitiikkaa, vaan ainoastaan sähköisten tietullien keräämistapaa.

Henkilötietojen suoja

Lakiehdotuksen 4 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi EETS-palveluntarjoaa koskevista vaatimuksista, joihin kuuluisi myös hyvä maine. Yksityiskohtaisista perusteluista ei käy ilmi, miten tämä vaatimus selvitettäisiin. Yleensä vaatimuksella maineesta viitataan rikostaustaa koskeviin tietoihin. Tällaiset tiedot ovat henkilötietolain (523/1999) mukaan arkaluonteisia tietoja, jotka rekistereissä ovat salassa pidettäviä. Jatkovalmistelussa on tarpeen selvittää, miten mainetta koskeva vaatimus selvitetään sekä laatia mahdollisesti tarpeelliset erityissäännökset rikostaustatietojen käsittelystä.

Ehdotetun 9 §:n 5 momentin mukaan EETS:n käyttäjien henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia ja sähköisen viestinnän tietosuojalakia (516/2004). Jatkovalmistelussa saattaisi olla tarpeen selvittää, mitkä eri viranomaiset voisivat niitä koskevien tietojensaantisäännösten perusteella saada tietoja tietullijärjestelmän käyttäjistä ja onko mainittuihin erityissäännöksiin tarpeen tehdä muutoksia.

Lakiehdotuksen 24 §:ssä olisi säännökset valvontaviranomaisten tiedonsaantioikeudesta. Ehdotuksesta ei ilmene, voivatko tiedot olla myös sellai-

sia henkilötietoja, joihin sovelletaan henkilötietolakia. Asia on tarpeen jatkovalmistelussa selvittää. Jos tiedonsaantioikeus on tarkoitus ulottaa mainittuihin tietoihin, sääntelyä on tarpeen täsmentää nyt ehdotetusta.

Ilmoitettu laitos

Lakiehdotuksen 17 §:n 1 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriö nimeää ilmoitetun laitoksen, jonka tehtävänä on vastata yhteentoimivuuden osatekijöiden vaatimustenmukaisuuden tai käyttöönsoveltuvuuden arvioinnista. Arvioinnit ja niiden perusteella annettavat todistukset ovat merkityksellisiä osajärjestelmien ja -tekijöiden markkinoille saattamisen ja niiden käyttämisen kannalta.

Kuten esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan, ilmoitetun laitoksen tehtävät ovat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallinto-tehtäviä. Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen kannalta ei ole sinänsä estettä osoittaa teknisluonteisten tarkastusten toimittamista ja niihin perustuvien todistusten antamista muillekin kuin viranomaisille. Ilmoitetun laitoksen on laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan noudatettava lakiehdotuksen 9 §:ssä mainittua yleishallinto-oikeudellista lainsäädäntöä, ja laitoksen palveluksessa olevat ovat rikosoikeudellisessa virkavastuussa. Muutoksenhaku tie laitoksen päätöksiin on järjestetty 25 §:ssä. Jos ilmoitettu laitos voi toimia myös saamelaisten kotiseutualueella, säännöstä on asianmukaista täydentää maininnalla saamen kielilain noudattamisesta.

Ilmoitettu laitos voi lakiehdotuksen 19 §:n 3 momentin mukaan käyttää apunaan ulkopuolisia testaus-, tarkastus- tai muita palveluja, jos ulkopuolinen palveluntuottaja täyttää 18 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Lakiehdotuksen tarkoituksena näyttäisi olevan, että laitos voi alihankintana vain täydentää osaamistaan joillakin arvioinnin osa-alueilla. Lisäksi nimenomaisesta säännöksestä johtuu, että ilmoitettu laitos vastaa alihankkijalla teettämistään toimenpiteistä. Tällaisessa asetelmassa alihankkija voidaan ymmärtää ilmoitetun laitoksen epäitsenäiseksi tekniseksi avustajaksi. Ehdotettu sääntely ei muodostu perustuslain 124 §:n kannalta ongelmalliseksi (ks. PeVL 52/2001 vp ja PeVL 5/2002 vp).

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Liikenteen turvallisuusvirastolla olisi 24 §:n 2 momentin mukaan oikeus valvonnallisessa intressissä tarkastaa alue, huoneisto tai muu tila. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat on säännösehdotuksessa perustellusti rajattu tarkastusoikeuden ulkopuolelle.

Valvontaviranomaisella olisi ehdotuksen mukaan oikeus tehdä säännöksessä mainituilla alueilla ja tiloissa myös ” muita valvonnan edellyttämiä toimenpiteitä”. Toimivaltasääntelyltä vaaditun täsmällisyyden vuoksi säännösehdotusta on tältä osin syytä täydentää maininnoilla siitä, mitä yksittäisiä toimenpiteitä viranomaisen voi tarkastuksen yhteydessä suorittaa.

Sovitteluelin

Lakiehdotuksen 12 §:n mukaan tietullioperaattorin ja EETS-palveluntarjoajan välisiä sopimussuhteita ja sopimusneuvotteluita koskevien riita-asioiden välittäjänä toimii sovitteluelin. Sovitteluelimen perustamisesta, tehtävistä ja valtuuksista voidaan antaa ”EETS-päätöksen 10 ja 11 artiklan täytäntöönpanemiseksi tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella”. Asetuksella säätämisen mahdollisuutta perustellaan sillä, että Suomessa ei ole tietullioperaattorien puuttumisen vuoksi toistaiseksi tarvetta sovitteluelimelle.

EETS-päätöksessä edellytetään, että jäsenvaltio nimeää tai perustaa sovitteluelimen ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että sovitteluelin on organisaationsa ja oikeudellisen rakenteensa puolesta riippumaton tietullioperaattoreiden ja EETS-palveluntarjoajien kaupallisista eduista. Jäsenvaltion on päätöksen 11 artiklan mukaan annettava sovitteluelimelle valtuudet pyytää asiaankuuluvia tietoja tietullioperaattoreilta ja muilta EETS-palveluiden tarjoamiseen osallistuvilta.

Perustuslain 2 §:n 3 momentista ilmenevän hallinnon lainalaisuusvaatimuksen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Jos sovitteluelimelle on tarkoitus antaa julkisen vallan käyttöä merkitsevää toimivaltaa, sitä koskevat säännökset tulee ottaa lakiin.

Muutoksenhaku

Oikeusministeriö kannattaa ehdotettua muutoksenhakusäätelyä. Ehdotetusta 25 §:n 2 momentista vaikuttaisi kuitenkin jääneen puuttumaan maininta rekisteröinnin peruuttamista ja yhteentoimivuuden osatekijöiden puutteellisuuksien korjaamista koskevista päätöksistä: koska näihin haettaisiin 1 momentin mukaan muutosta suoraan valittamalla hallinto-oikeuteen, ne lienee ollut tarkoitus sulkea oikaisuvaatimusmenettelyn ulkopuolelle.

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

Lainsäädäntöneuvos

Marietta Keravuori-Rusanen

